

Η δολοφονία του στρατηγού του ΕΛΑΣ Στέφανου Σαράφη

Ήταν **Παρασκευή, 31 Μάη 1957**, γύρω στη 1.40 το μεσημέρι, όταν στην παραλιακή λεωφόρο του Αλίμου μια βαριά πράσινη «Μπουίκ», με αριθμό ΞΑ 1941, τρέχοντας με ταχύτητα 120 χιλιομέτρων, έπεσε πάνω στον Στ. Σαράφη και στη σύζυγό του Μάριον, σκορπίζοντας το θάνατο.

Οδηγός του μοιραίου αυτοκινήτου ο Ιταλο-αμερικανός υποσμηνίας Μάριο Μουζάλι, που υπηρετούσε στην 22η Μοίρα Διαβιβάσεων της αμερικανικής αεροπορικής βάσης του Ελληνικού. Μια ώρα μετά, η καρδιά του Στέφανου Σαράφη δε χτυπούσε πια και ο τιμημένος λαϊκός ηγέτης έφευγε από τη ζωή, σε ηλικία 66 μόνο ετών.

Η είδηση του θανάτου του στρατηγού έγινε πολύ γρήγορα γνωστή. Οι εφημερίδες έβγαλαν έκτακτα παραρτήματα και σε λίγες ώρες πλήθος πολιτών συνέρρεε στα γραφεία της εφημερίδας της ΕΔΑ «ΑΥΓΗ», στην οδό Ομήρου, για να μάθει περισσότερες λεπτομέρειες.

Σε κάθε γωνιά της Αθήνας, ο χαμός του στρατηγού – που τότε ήταν βουλευτής και γενικός γραμματέας του Γενικού Συμβουλίου της ΕΔΑ – ήταν το κύριο θέμα συζήτησης.

«Τον φάγανε!!!», ήταν η γνώμη που κυριαρχούσε. «Τον φάγανε!!!», έλεγε το λαϊκό ένστικτο. Κι όταν πια έγινε γνωστό πως το μοιραίο αυτοκίνητο οδηγούσε σμηνίας που υπηρετούσε στην αμερικανική βάση, κανείς δεν είχε την παραμικρή αμφιβολία πως ο στρατηγός είχε δολοφονηθεί.

Ας δούμε όμως πώς η ίδια - ύστερα από αρκετά χρόνια - διηγείται τις συνθήκες του τραγικού γεγονότος

«Λίγο παραπάνω απ' την αγορά Αλίμου, προς την κατεύθυνση της Αθήνας, πήγαμε να διασχίσουμε την παραλιακή λεωφόρο, όταν φτάνοντας στα όρια της νησίδας ασφαλείας, έγινε το κακό.

Φάνηκαν ξαφνικά δύο αυτοκίνητα: ένα μικρό, μάλλον μαύρο, που προχωρούσε κανονικά κοντά στο πεζοδρόμιο, κι έπειτα μια κούρσα χρώματος μπλε - πράσινου, που έτρεχε με ιλιγγιώδη ταχύτητα για να το προσπεράσει. Αυτή η δεύτερη κούρσα μας χτύπησε.

Με το χτύπημα έχασα τις αισθήσεις μου και δε θυμάμαι τίποτε άλλο. Ο Στέφανος, χτυπημένος βαριά, ξεψύχησε στο νοσοκομείο του "Κυανού Σταυρού", στη Λεωφόρο Συγγρού. Εμένα με μετέφεραν στην Αθήνα με σπασμένο το ένα πόδι»³.

Η είδηση συγκλονίζει - Αντιδράσεις λαού και των κομμάτων

«Γεγονός σοβαρό και ιδιαίτερα συγκλονιστικό για την Αριστερά το 1957 ήταν ο θανάσιμος τραυματισμός του πρώην αρχηγού του ΕΛΑΣ στρατηγού Σαράφη», γράφει ο Σπ. Λιναρδάτος⁴.

Για «κεραυνό» που χτύπησε όχι μόνο την οικογένεια Σαράφη, αλλά και την Ελλάδα θα κάνει λόγο ο Απ. Στρογγύλης⁵.

Οι υποψίες ότι ο στρατηγός δολοφονήθηκε εκφράστηκαν, όπως προαναφέραμε, από την πρώτη στιγμή. Η ιστορία του, οι πατριωτικοί και πολιτικοί του αγώνες για τα δίκαια του λαού, η ηγετική πολιτική του δράση από τις γραμμές της ΕΔΑ, καθώς και οι συνθήκες του μετεμφυλιακού καθεστώτος στην Ελλάδα υπογράμμιζαν με κατηγορηματικό τρόπο ότι ο Στ. Σαράφης είχε πολλούς εχθρούς που θα ήθελαν να τον δουν να εγκαταλείπει το μάταιο τούτο κόσμο. Και δεν ήταν λίγοι εκείνοι που, δοθείσης ευκαιρίας, θα φρόντιζαν για μια τέτοια εξέλιξη.

Τις εκτιμήσεις πως επρόκειτο για δολοφονική επίθεση εναντίον του Σαράφη ενίσχυσαν και τα αποτελέσματα των αστυνομικών ερευνών, όπου εντοπίστηκαν πλήθος αναπάντητων ερωτηματικών σχετικά με τις συνθήκες του «δυστυχήματος», τη συμπεριφορά του Αμερικανού σμηνία, όπως και άλλων παραγόντων που «εξαφανίστηκαν» αμέσως μετά.

Σε λίγα λεπτά στον τόπο του δυστυχήματος θα μαζευτούν πολίτες.

Κάποιοι από αυτούς θα μεταφέρουν με ιδιωτικό αυτοκίνητο τους δύο τραυματίες σε νοσοκομεία της λεωφόρου Συγγρού.

Περίπου στις 2.40-2.45 μμ. ο τιμημένος αρχηγός του ΕΛΑΣ, ο κομμουνιστής λαϊκός ηγέτης θα αφήσει την τελευταία του πνοή στην κλινική «Κυανούς Σταυρός», όπου μεταφέρθηκε σε κατάσταση αφασίας.

Η σύζυγός του, που απέφυγε το μοιραίο, μεταφέρθηκε βαριά τραυματισμένη στο Γενικό Κρατικό².

Χωρίς αμφιβολία έτσι είχαν τα πράγματα...

Η είδηση του θανάτου του στρατηγού έγινε πολύ γρήγορα γνωστή. Οι εφημερίδες έβγαλαν έκτακτα παραρτήματα και σε λίγες ώρες πλήθος πολιτών συνέρεε στα γραφεία της εφημερίδας της ΕΔΑ «ΑΥΓΗ», στην οδό Ομήρου, για να μάθει περισσότερες λεπτομέρειες.

Η Ελληνική Βουλή πληροφορήθηκε για το θάνατο του Στ. Σαράφη, κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής Εξουσιοδοτήσεων, από τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο της ΕΔΑ Ηλία Ηλιού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή της ΕΔΑ - είπε ο Η. Ηλιού - «εις ένδειξιν τιμής και σεβασμού προς την μνήμην του εκλιπόντος... θα αποσυρθεί της σημερινής συνεδριάσεως της επιτροπής».

Και πρόσθεσε: «*Ευχόμεθα το τραγικόν αυτό συμβάν να δώσει την ευκαιρίαν εις την ελληνικήν κυβέρνησιν και την εθνικήν αντιπροσωπείαν να ρυθμίση επιτέλους και να αποσεισθή από τη χώρα μας το αίσχος της ετεροδικίας*».

Τη θλίψη τους για την απώλεια του Στ. Σαράφη εξέφρασαν και οι εκπρόσωποι των υπολοίπων κομμάτων.

«Εβαλαν το Λαό να χορέψη το χορό του Ζαλόγγου και να πέφτη στο βάραθρο της δυστυχίας. Εβαλαν το νόμο της Ετεροδικίας να σε σφάζη ο ξένος και να σ' αφήνει σαν το σκυλί στ' αμπέλι. Μ' αυτή την πολιτική τους κατάντησαν το δοξασμένο Έθνος των Ελλήνων, το Έθνος των Αγωνιστών της Αλβανίας, των ηρώων της Εθνικής Αντιστάσεως, έθνος απόρων και ταπεινών φουκαράδων».

Στ. Σαράφης¹

Ο στρατηγός Στέφανος Σαράφης μετά το δολοφονικό χτύπημα

Η επίσημη ανακοίνωση του θανάτου του στρατηγού έγινε το απόγευμα της ίδιας ημέρας από Διοικούσα Επιτροπή της ΕΔΑ:

«Ο τιμημένος αρχηγός του ΕΛΑΣ, ο συνεπής και γενναίος αγωνιστής του λαού - έλεγε η σχετική ανακοίνωση - εφονεύθη από αμερικανικό αυτοκίνητο (...).

Ο Στέφανος Σαράφης εξέφραζε είτε σαν στρατιώτης είτε σαν ηγέτης την ψυχή του έθνους (...).

Οι συνθήκες του θανάτου του ξαναφέρνουν στην πιο οδυνηρή επικαιρότητα το απαράδεκτον πλέον καθεστώς της ετεροδικίας (...).

Το εθνικό αίσθημα αξιώνει την άμεση κατάργηση του ατιμωτικού αυτού καθεστώτος»⁶.

Το άγαλμα του Στέφανου Σαράφη στη Λεωφόρο Βουλιαγμένης

Ανακοίνωση για το τραγικό γεγονός εξέδωσε και η ΚΕ του ΚΚΕ, όπου χαρακτηρίζει «εθνική απώλεια» το χαμό του Στ. Σαράφη. Στην ανακοίνωση μεταξύ άλλων τονίζεται: *«Η απώλεια του στρατηγού Σαράφη προκάλεσε την οργή και αγανάκτηση του λαού, των πατριωτικών κομμάτων και οργανώσεων, κάθε Έλληνα πατριώτη ενάντια στο καθεστώς της εθνικής υποδούλωσης, της ετεροδικίας, των εθνικών εξευτελισμών, ενάντια στην εγκατάσταση ατομικών βάσεων στη χώρα μας. Η απώλεια του άξιου γιου της πατρίδας μας στρατηγού Σαράφη θα δυναμώσει πιο πολύ στην καρδιά κάθε πατριώτη τη διάθεση και θέληση για παλλαϊκή πάλη, για απαλλαγή της πατρίδας μας από τα αμερικάνικα δεσμά, για να μπει η χώρα μας στο δρόμο της λεύτερης εθνικής ζωής, της προκοπής και της ειρήνης»⁷.*

Τέλος με ανακοίνωση το ΚΣ της Νεολαίας της ΕΔΑ υπογράμμισε⁸:

«Ο τιμημένος στρατηγός Σαράφης ήταν και θα μείνει αιώνιο σύμβολο και παράδειγμα για την ελληνική νεολαία. Δε θα ξεχάσουμε ποτέ ούτε τον ηρωικό αρχηγό της Εθνικής Αντίστασης, ούτε τον συνεπή αγωνιστή της Δημοκρατίας, ούτε τον καρτερικό δεσμότη του Μακρονησιού».

Ατύχημα ή πολιτική δολοφονία;

«Δεν επρόκειτο για ατύχημα, αλλά μάλλον για πολιτική δολοφονία που προκάλεσε η CIA», γράφει η Μάριον Σαράφη για το θάνατο του συζύγου της.

Και προσθέτει:

«Στην αρχή δε θέλησα να δεχτώ πως δεν ήταν ατύχημα. Ηθελα να αντιμετωπίσω το γεγονός στη φρικτότερη μορφή για μένα, ότι δηλαδή ο Στέφανος πέθανε άδικα.

Το να θεωρώ ότι τον σκότωσαν, ότι χάθηκε για τις ιδέες του και τη δράση του θα μου φαινόταν σαν μια "εύκολη λύση"... Αυτή η σκέψη κράτησε περίπου δύο μήνες... Ίσως αν είχα αποδεχτεί αμέσως τη θεωρία της δολοφονίας, να είχε διευκολυνθεί η έρευνα»⁹.

Βεβαίως, η ιστορία του στρατηγού, οι πατριωτικοί και πολιτικοί του αγώνες για τα δίκαια του λαού, η ηγετική πολιτική του δράση από τις γραμμές της ΕΔΑ, καθώς και οι συνθήκες του μετεμφυλιοπολεμικού καθεστώτος στην Ελλάδα υπογράμμιζαν με κατηγορηματικό τρόπο ότι ο Στ. Σαράφης είχε πολλούς εχθρούς που θα ήθελαν να τον δουν να εγκαταλείπει τον μάταιο τούτο κόσμο. Και δεν ήταν λίγοι εκείνοι που δοθείσης ευκαιρίας θα φρόντιζαν για μια τέτοια εξέλιξη.

Πέρα όμως απ' αυτό, οι ίδιες οι συνθήκες κάτω από τις οποίες βρήκε το θάνατο ο Στ. Σαράφης ήταν περίεργες, πράγμα που έκανε πολλούς, ακόμη και τις αστυνομικές αρχές, να μιλούν για «ανεξήγητο γεγονός»¹⁰.

Συγκεκριμένα:

Το μοιραίο αυτοκίνητο χτύπησε τον Στ. Σαράφη και τη σύζυγό του όταν διέσχιζαν την παραλιακή λεωφόρο, στον Αλιμο, πηγαίνοντας στη θάλασσα. Τα θύματα όμως δε χτυπήθηκαν στη μέση του δρόμου, αλλά όταν είχαν, σχεδόν, φτάσει στη διαχωριστική νησίδα που χωρίζει τα δύο ρεύματα κυκλοφορίας.

Το αυτοκίνητο μάλιστα που προκάλεσε το μοιραίο, σύμφωνα με τους αυτόπτες μάρτυρες, κινήθηκε κατά τέτοιο τρόπο λες και επιδίωκε να χτυπήσει τα θύματα του.

Πέραν της υπερβολικής ταχύτητας του αυτοκινήτου, ο οδηγός του, υποσημνίας Μάριο Μουζάλι, όταν είδε το ζεύγος Σαράφη δεν επιχείρησε - ενώ μπορούσε - να κινηθεί προς τα δεξιά ή προς το μέσο της οδού, για να αποφευχθεί η τραγική κατάληξη.

Ο ιατροδικαστής Καψάσκης, που έκανε επιτόπια αυτοψία στον τόπο του συμβάντος, ακούστηκε να λέει ότι το όλο συμβάν του έμοιαζε «σαν εκ προμελέτης»¹¹.

Οι αστυνομικές αρχές που εξέτασαν τα δεδομένα, κατηγορηματικά υποστήριξαν πως ο Μουζάλι ήταν αδύνατο να μην είδε εγκαίρως τα θύματά του, αφού πρόβλημα ορατότητας δεν υπήρχε. Επίσης, ο Μουζάλι δεν κράτησε καν την αρχική πορεία του αυτοκινήτου.

Κινούμενος από την αρχή στο αριστερό μέρος της λεωφόρου παρέκκλινε το όχημα ακόμη αριστερότερα, με κατεύθυνση τη διαχωριστική νησίδα, την οποία και έξυσε ο αριστερός τροχός, γεγονός που σημαίνει πως κι αν ακόμη τα θύματα είχαν προλάβει να ανέβουν στο κράσπεδο, ήταν πολύ πιθανό να χτυπηθούν ιδιαίτερα αν βρίσκονταν στην άκρη. Επιπλέον από την αυτοψία που έγινε στο δρόμο, διαπιστώθηκε πως ο Μουζάλι επιχείρησε να φρενάρει (ελαφρά) σε απόσταση 45 μέτρων από το σημείο που βρίσκονταν ο στρατηγός και η σύζυγός του, στη συνέχεια ξαναανέπτυξε ταχύτητα και ξαναεπιχείρησε δεύτερο φρενάρισμα (ισχυρότερο αυτή τη φορά), όταν βρέθηκε σε απόσταση αναπνοής από τα θύματά του, αφού ήδη είχε παρεκκλίνει της πορείας του κινούμενος όσο αριστερότερα γινόταν. Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε ότι δίπλα στο μοιραίο πράσινο αυτοκίνητο, στο δεξιό μέρος του δρόμου - όπως σημειώνει και στη μαρτυρία της η Μάριον Σαράφη - εκινήτο ένα ακόμη αμερικανικό αυτοκίνητο μαύρου χρώματος, το οποίο μετά το τραγικό συμβάν έσπευσε να εξαφανιστεί. Και δεν εξαφανίστηκε μόνο αυτό. Εξαφανίστηκαν επίσης και οι συνεπιβάτες του Μουζάλι. Για δύο κάνουν λόγο οι αυτόπτες μάρτυρες, ενώ ο ίδιος ο δολοφόνος κατέθεσε πως είχε στο αυτοκίνητο ένα μόνο συνάδελφό του.

Αν τώρα σ' αυτά τα στοιχεία προσθέσουμε και το γεγονός ότι ο Σαράφης παρακολουθούνταν από Αμερικανούς, δε χωράει αμφιβολία πως δολοφονήθηκε εν ψυχρώ και τη δολοφονία του σχεδίασαν και εκτέλεσαν οι Αμερικανοί και οι σχετικές με τέτοιες δουλιές υπηρεσίες τους.

Στο πάνθεο των ηρώων

Η σορός του Στ. Σαράφη εκτέθηκε σε λαϊκό προσκύνημα στο μικρό ναό του Αγίου Ελευθερίου πλάι στη Μητρόπολη και στις 3 Ιουνίου του 1957 έγινε η κηδεία. Τον τιμημένο νεκρό συνόδεψαν στην τελευταία του κατοικία χιλιάδες λαού, αρχηγοί κομμάτων, βουλευτές απ' όλα τα κόμματα, εκπρόσωποι οργανώσεων της Εθνικής Αντίστασης (ΕΑΜ και ΕΔΕΣ), εκπρόσωποι κοινωνικών οργανώσεων, άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών και πλήθος άλλων.

Εκπρόσωπος από την κυβέρνηση της ΕΡΕ του Κ. Καραμανλή δεν παρουσιάστηκε, γεγονός που η «ΑΥΓΗ» της επόμενης μέρας σχολίαζε με πολύ δεικτικό τρόπο: «Από το ξόδι το εθνικό - έγραψε¹² - έλειπαν μόνο η υποτέλεια και η κυβέρνηση της».

Στην εν λόγω κυβέρνηση πρέπει να χρεωθεί και η μικροψυχία ότι κρατώντας σαφή πολιτική θέση απέναντι στο νεκρό στρατηγό και σ' ό,τι αυτός εξέφραζε, απαγόρευσε να του αποδοθούν στρατιωτικές τιμές!!!

Χωρίς αμφιβολία η απώλεια του Στ. Σαράφη υπήρξε τεράστια. Ποιος μπορεί όμως να την προσδιορίσει; Σε τέτοιες περιπτώσεις αρκείται κανείς να πει τι ήταν ο νεκρός με τη ζωή και με το θάνατό του. Ετσι, λίγα χρόνια αργότερα ένας άλλος τιμημένος στρατηγός του ΕΛΑΣ, ο Γεράσιμος Αυγερόπουλος θα γράψει¹³: «Η προσωπικότητα του στρατηγού Σαράφη γιομίζει μια ολόκληρη εποχή (...). Και τελικά με το αίμα του, που χύθηκε στην άσφαλο, φώτισε και φωτίζει το δρόμο τον ανηφορικών στην πάλη για την Ελευθερία, την Ανεξαρτησία, τη Δημοκρατία και την Κοινωνική Δικαιοσύνη. Πέρασε στην ιστορία του έθνους. Πέρασε στο Πάνθεο των Ηρώων του Λαού μας».

Τραγικόν δυστύχημα κρατεί έν συγκινήσει τόν πολιτικόν κόσμον

ΠΑΡΕΣΥΡΘΗ ΚΑΙ ΔΙΕΜΕΛΙΣΘΗ ΟΙΚΤΡΩΣ ΥΠΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΜΕ ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΙΛΙΓΓΙΩΔΗ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΣΑΡΑΦΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Ε.Δ.Α.

Ο στρατηγός και ή σύζυγός του μετέβαινον διὰ θαλάσσιον λουτρόν και εύρισκοντο έγγύς του πεζοδρομίου.- Τό αυτοκίνητον ώδήγει 'Αμερικανός ύποσηνία', ό όποιος ήτο προφανώς μεθυσμένος.- "Έτρεχε μέ ταχύτητα 120 χιλμ. συνηγωνίζετο ζέ προπορευόμενον συνάδελφόν του.- 'Η κηδεία θά γίνη τήν Κυριακήν έκ του μητροπολιτικού ναού 'Αθηνών

**Ο ΔΡΑΣΤΗΣ ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ ΥΠΟ ΤΩΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ
ΠΑΡΕΔΟΘΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΝ
ΔΙΑ ΝΑ ΔΙΚΑΣΘΗ ΥΠΟ ΕΛΛΗΝ.ΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ**

'Ετραυματίσθη σοβαρώς και ή σύζυγος του στρατηγού
'Η βουλή εξέφρασε τήν βαθυτάτην λύπην της

Η προσχώρηση του Στέφανου Σαράφη στον ΕΛΑΣ αποτέλεσε μια ξεχωριστή στιγμή για το ΕΑΜικό κίνημα της αντίστασης.

Η συμμετοχή του στρατηγού και η ανάδειξή του στη θέση του στρατιωτικού αρχηγού του ΓΣ προσέδωσαν κύρος και αίγλη στον ΕΛΑΣ, ενίσχυσαν τη συσπείρωση και τη μαχητικότητα των γραμμών του. Οι συνθήκες, όμως, αυτής της προσχώρησης αποτελούν ταυτόχρονα και μια αδρή εικόνα του χαρακτήρα και της προσωπικότητας του Στέφανου Σαράφη, της φιλοπατρίας, της εντιμότητας και της ανιδιοτελείας του.

Τα χαρακτηριστικότερα, ίσως, σχετικά σημεία είναι η συνομιλία του στρατηγού με τον τότε Άγγλο σύνδεσμο, Μάγερς, τις μέρες ακριβώς, που πήρε την απόφασή του (Μάρτης 1943) και η προκήρυξη, που απηύθυνε τότε ο Στέφανος Σαράφης προς τον ελληνικό λαό. Την πρώτη κατέγραψε ο Βαγγέλης Παπαδάκης (Τάσος Λευτεριάς) και δημοσιεύτηκε στο "Ρ", στις 8 Νοέμβρη 1990, απ' όπου και την αναδημοσιεύουμε:

Άγγλος (προς Σαράφη): Λυπούμαι, στρατηγέ, για την περιπέτεια που είχατε τις τελευταίες ημέρες.

Η αγγλική αποστολή παρακολουθεί την τύχη σας καθημερινά και πήρε όλα τα μέτρα για να επανορθωθεί ό,τι κακό σας κάνανε.

Αυτή τη στιγμή, βρίσκονται στη διάθεσή σας 5.000 λίρες και η έγκριση του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής να σας κάνουν ρίψεις για τον εφοδιασμό σε πυρομαχικά και είδη ιματισμού και υπόδησης 150 ανδρών αμέσως...

Στέφανος Σαράφης: Δεν έχω καταγράψει στο ημερολόγιό μου καμιά περιπέτεια, για την οποία οφείτε να με συλλυπείστε! Πρέπει να ξέρετε ότι εγώ βγήκα στο βουνό για να έρθω σε επαφή με τις αντάρτικες ομάδες, που δρουν με διάφορες ονομασίες, ΕΔΕΣ, ΕΛΑΣ κλπ.

Και αυτό το πραγματοποίησα με σκοπό να αποφασίσω με ποια απ' αυτές τις υπάρχουσες οργανώσεις θα κρίνω ότι μπορώ να συνεργαστώ πολεμώντας τους Γερμανούς. Αν καμιά από τις υπάρχουσες δε με ικανοποιούσε, τότε θα αποφάσιζα για την παραπέρα στάση μου.

Ευτυχώς, είμαι ενθουσιασμένος ότι βρήκα εκείνη την οργάνωση που ανταποκρίνεται απόλυτα στις απαιτήσεις μου, για ένα αποφασιστικό πόλεμο κατά των Γερμανών. Αποφάσισα λοιπόν να τους προτείνω να με δεχτούν, έστω και σαν απλό στρατιώτη, να πολεμήσω μαζί τους. Αν δε με δεχτούν, τότε μου απομένει να γυρίσω στην Αθήνα και να δω τι θα κάνω.

Λίγο μετά την ολοκλήρωση του στρατηγού του Ε.Α.Α.Σ. Στέφανου Σαράφη, Άλιμος 1958.

Πάντως, δεν έχω καμιά διάθεση να ηγηθώ ή να συνεργαστώ με κανέναν, που θα θελήσει, με το πρόσχημα του εθνικοαπελευθερωτικού πολέμου, να προετοιμάσει έναν εμφύλιο πόλεμο!

Αυτή η οργάνωση είναι ο ΕΛΑΣ! Και όποιος θέλει και επιδιώκει να ενταχθεί ή να οργανώσει άλλη ξεχωριστή απ' αυτή, αυτός απεργάζεται καταστροφή για το λαό μας! Και γω, την τύχη μου απ' αυτό το λαό δεν τη διαχωρίζω! Λυπούμαι που οι προτάσεις σας δε συμπίπτουν με τις επιδιώξεις μου.

Και αν πραγματικά θέλετε να βοηθήσετε τον ελληνικό λαό να πολεμήσει κατά των Γερμανών, που είναι και δικός σας σκοπός, τότε να βοηθήσετε όπως έχετε υποχρέωση τον ΕΛΑΣ, ανεξάρτητα αν εγώ θα είμαι μαζί τους ή όχι, στην περίπτωση που δε γίνει δεκτή η πρότασή μου.

Άγγλος (πετιέται όρθιος σαν ελατήριο): Στρατηγέ, με αφήνουν έκπληκτο τα λόγια σας!
Εσείς, ένας στρατηγός, θα θελήσετε να συνεργαστείτε με τους κομμουνιστάς και να σας καθοδηγεί ένα 25χρονο παιδί, ο Λευτεριάς. Νομίζω ότι βρίσκεσθε ακόμα κάτω από την επήρεια των τελευταίων γεγονότων και σας διαβεβαιώ ότι βρίσκεστε τώρα κάτω από τη δική μας προστασία. Λογικευτείτε!..

Στέφανος Σαράφης: Καταλαβαίνω τι υπονοείτε με τα λεγόμενά σας. Πρέπει να ξέρετε ότι εκείνο που ποτέ μου δεν αισθάνθηκα μπροστά στο καθήκον προς την πατρίδα είναι ο φόβος.
Οι υπαινιγμοί σας με προσβάλλουν! Και διακόπτω κάθε παραπέρα συζήτηση. Ηδη σας έκανα γνωστή την τελική μου απόφαση.

«Συμφωνώ απολύτως...»

Επί τρίμηνον περίπου - σημειώνω ο Στέφανος Σαράφης στην προκήρυξη που απηύθυνε προς τον ελληνικό λαό - περιήλθον ολόκληρον την ορεινήν περιοχίν εις ην ανεπύχθη το ανάρτικον κίνημα, έζησα εν μέσω του πληθυσμού και των ανταρτών, ήλθον εις προσωπικήν επαφήν μετά των αρχηγών και εσχημάτισα την πεποιθήσιν ότι μόνο η οργάνωσις του ΕΑΜ πλαισιούμενη και ενισχυόμενη με τα απαραίτητα στελέχη, έχει την ικανότητα να οργανώσει τον αγώνα.
Συνεπής προς τους προηγούμενους αγώνας μου και τας ως άνω πεποιθήσεις μου συμφωνώ απολύτως προς τους σκοπούς του ΕΑΜ, τους οποίους εκτιμώ ως τελείως ειλικρινείς, τίθεμαι εις την διάθεσιν τούτου, ίνα χρησιμοποιηθώ όπου παραστεί ανάγκη...

Μια ζωή στην υπηρεσία του λαού

Ο θρυλικός αρχηγός του ΕΛΑΣ, ο στρατηγός **Στέφανος Σαράφης**, γεννήθηκε στα Τρίκαλα, τον Οκτώβρη του 1890. Οι σκληρές συνθήκες της ζωής και η βαριά καταπίεση των κολίγων της Θεσσαλίας, η ηρωική εξέγερσή τους το 1910, οι αγώνες του κρητικού λαού για την ένωσή τους με την Ελλάδα και το αστικό κίνημα στο Γουδί σημάδεψαν την ευαίσθητη συνείδηση του νεαρού τότε φοιτητή και γι' αυτό αποφάσισε να γίνει στρατιωτικός.

Κατατάχτηκε ως εθελοντής λοχίας Πεζικού και πήρε μέρος στους βαλκανικούς πολέμους, όπου απέσπασε και τα πρώτα του στρατιωτικά μετάλλια. Το 1916 προσχώρησε στην Εθνική Αμυνα του Ελ. Βενιζέλου, ενώ στη διάρκεια του Α Παγκοσμίου Πολέμου προάχθηκε στο βαθμό του λοχαγού. Στη Μικρά Ασία γίνεται ταγματάρχης. Αμέσως μετά, όμως, η κυβέρνηση των βασιλοφρόνων τον εκτόπισε πρώτα στην Καλαμάτα και κατόπιν στο Γύθειο.

Το 1924 στάλθηκε για μετεκπαίδευση στη Γαλλία και το 1930 παίρνει το βαθμό του συνταγματάρχη, ενώ ένα χρόνο μετά διορίζεται στρατιωτικός ακόλουθος στην ελληνική πρεσβεία στο Παρίσι. Το 1934, η τότε δεξιά κυβέρνηση τον ανακαλεί και το 1935 συλλαμβάνεται, καταδικάζεται σε ισόβια και ταυτόχρονα υφίσταται την ταπείνωση της καθαίρεσης, ως πρωτεργάτης του αποτυχόντος κινήματος του 1935. Φυλακίζεται πρώτα στις φυλακές Αβέρωφ και μετά στις Αίγινας.

Το 1937, ενώ κινούνταν για τη συγκρότηση αντιδικτατορικού μετώπου, εξορίζεται στον Αδάμαντα της Μήλου.

Εκεί τον βρίσκει η φασιστική ιταλική εισβολή, αλλά η δικτατορία Γλύξμπουργκ - Μεταξά αρνήθηκε τις υπηρεσίες του Σαράφη, όπως και πολλών άλλων απότακτων δημοκρατικών αξιωματικών. Χαρακτηριστικά, το επίσημο βιογραφικό του, που βρίσκεται στο Γενικό Επιτελείο Στρατού (Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού), σημειώνει: «*Εις τον Αλβανικόν Πόλεμον δεν έλαβε μέρος, καθ' όσον δεν εχρησιμοποιήθη ως μη εμπνένων εμπιστοσύνην*»!!!

Στη Μήλο γνωρίστηκε με την Αγγλίδα αρχαιολόγο Μάριον, την οποία ύστερα από αρκετά χρόνια παντρεύτηκε.

Η φασιστική κατοχή μόνο αδιάφορο δεν αφήνει τον Στέφανο Σαράφη. Δύο φορές συλλαμβάνεται και φυλακίζεται από τους Ιταλούς σε συνθήκες αυστηρής απομόνωσης. Η θέλησή του, όμως, να παλέψει για την απελευθέρωση της χώρας δεν κάμπτεται και τον οδηγεί στα θεσσαλικά βουνά, όπου λίγο μετά, την άνοιξη του 1943, προσχώρησε στον ΕΛΑΣ και ανέλαβε τη θέση του στρατιωτικού αρχηγού του Γενικού Στρατηγείου.

Από κει και πέρα, ακολουθεί το μεγάλο έπος της Εθνικής Αντίστασης, του οποίου ο Στέφανος Σαράφης αποτελεί έναν από τους βασικούς πρωτεργάτες του. Στην ίδια περίοδο, γνωρίζεται καλύτερα με τους κομμουνιστές, την ιδεολογία και ιδιαίτερα τον ανιδιοτελή πατριωτισμό του ΚΚΕ και γίνεται μέλος του Κόμματος, ενώ αρκετά χρόνια αργότερα αναδειχνεται σε αναπληρωματικό μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ.

Η τύχη του στρατηγού, μετά την απελευθέρωση, ακολουθεί τον ίδιο δρόμο, όπως και πολλών άλλων αγωνιστών. Το ξενόδουλο μεταβαρκιζιανό καθεστώς, τον εκδικήθηκε με άγριους διωγμούς. Εξορίστηκε στη Σέριφο και στην Ικαρία. Το 1948 τον στέλνουν στο Μακρονήσι, όπου αντιμετωπίζει θαρραλέα τις φρικαλεότητες των βασιανιστών.

Το 1951, Τον 1951, όντας εξόριστος στον Αϊ Στράτη, εκλέγεται βουλευτής της ΕΔΑ, αλλά, δυο μήνες μετά, η εκλογή ακυρώνεται αυθαίρετα. Στις εκλογές του 1956, εκλέγεται και πάλι βουλευτής της ΕΔΑ, της οποίας πλέον έχει εκλεγεί στη θέση του Γραμματέα και του μέλους της Διοικούσας Επιτροπής.³

Λίγους μήνες μετά, δέχεται τη δολοφονική επίθεση και πέφτει νεκρός

Η αμερικανική Μπουϊκ, με εμφανή τα σημάδια από την πρόσκρουση στα σώματα του ζεύγους Σαράφη -
Φωτογραφία:
Στέλιος Κασσιμάτης, ο φωτογράφος της αντίστασης

Διορατικότητα για το μέλλον

Ο Στέφανος Σαράφης, από τον καιρό ακόμη της πάλης κατά του φασισμού, αυτός ο άξιος στρατιωτικός αρχηγός του Γενικού Επιτελείου του ΕΛΑΣ, έβλεπε πολύ μακρύτερα από τα κιάλια που του πρόσφερε, τότε, το Στρατηγείο της Μέσης Ανατολής, μ' ένα θερμό αφιέρωμα του στρατάρχη Αλεξάντερ για τη συμβολή του στον κοινό αγώνα για την απελευθέρωση των λαών. Αυτοί οι ίδιοι που ματοκύλισαν το λαό μας και μετακύλησαν την επικυριαρχία τους στους Αμερικανούς των νέων δογμάτων και των βομβαρδισμών.

Και όταν όλοι αυτοί οι κίνδυνοι της ξένης ωμής επέμβασης έγιναν πραγματικότητα, όταν ο λαός μας πλήρωνε με πολύ αίμα και δάκρυα την εξάρτηση των συμβιβασμένων με την υποταγή, ο Στέφανος Σαράφης βρέθηκε και πάλι όρθιος στις επάλξεις πιστός στον αρχαίο, αλλά και τον όρκο της ΕΑΜικής Εθνικής Αντίστασης: «Ού καταισχύνω όπλα τα ιερά, ουδ' εγκαταλείψω τον παραστάτη (λαόν), με τον οποίο είχε στοιχηθεί». Εναν όρκο, αναβαπτισμένο στους νεότερους και τους σημερινούς αγώνες του λαού μας για δημοκρατία, ελευθερία, εθνική ανεξαρτησία, για την πραγματική ανάπτυξη και τον πολιτισμό, για την ειρήνη.

Σε άρθρα του υπογράμμισε, με ιδιαίτερη έμφαση: «Είναι τόσο γνωστές οι καταστροφές από κάθε πόλεμο, ώστε η σκέψη για το ενδεχόμενο ενός καινούριου, με τα σημερινά μέσα, να προκαλεί τη φρίκη και τον τρόμο, γιατί θα οδηγήσει στην πλήρη καταστροφή και τον αφανισμό».

Υπεράσπιση της ειρήνης

Σ' ένα άλλο άρθρο του, ο Στέφανος Σαράφης, διαπίστωσε, ότι ο φόβος των λαών για έναν καινούριο πόλεμο οδηγεί το λαό μας στις κινητοποιήσεις για την υπεράσπιση της ειρήνης για τη μείωση των εξοπλισμών, με αντίστοιχη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Απ' όλα τα στοιχεία προκύπτει, ότι «μια Ελλάδα ειρηνική δε διατρέχει κινδύνους. Αυτό πρέπει να ενισχυθεί με την άσκηση ανεξάρτητης εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής, μιας πολιτικής ισότητας, φιλίας και συνεργασίας σε όλους τους τομείς και προς όλες τις χώρες.

Η υψηλή επιτελική του αντίληψη για την άμυνα της χώρας εκδηλώθηκε για άλλη μια φορά, κατά τη διάρκεια της συζήτησης που έγινε μεταξύ στρατιωτικών προσωπικοτήτων σε αποστρατεία.

Με βάση τη συζήτηση αυτή, ο Στέφανος Σαράφης, με κείμενό του που δημοσιεύτηκε στο «ΒΗΜΑ» της 7ης Φλεβάρη 1957, ανέπτυξε απόψεις καίριας σημασίας, που είναι επίκαιρες και σήμερα. Σύμφωνα μ' αυτές, οι Άγγλοι, αλλά και οι Αμερικανοί, θέλουν να κρατήσουν την Κύπρο ως βάση εναντίον των χωρών της Μέσης Ανατολής. Η Ελλάδα, μία μόνο στρατιωτική αξία έχει για το ΝΑΤΟ. Να δώσει τον καιρό για τη διάταξη των δυνάμεών του ως προς τα Βαλκάνια, τη Μεσόγειο και τη Βόρεια Αφρική.

Ο στρατιωτικός σχεδιασμός και η διάταξη των δυνάμεων του ΝΑΤΟ παραγνωρίζει τις καθέκαστα ανάγκες των χωρών - μελών. Αναφερόμενος στην Ελλάδα τόνιζε: «Το ΝΑΤΟ δεν έχει την πρόθεση "να περιφρουρήσει" τας μικράς συμμάχους του από εχθρικές διαθέσεις που διαγράφονται εντός των κόλπων του». Προφητική πρόβλεψη που επιβεβαιώθηκε με την εισβολή του «Ατίλα» στην Κύπρο και τις συνεχείς τουρκικές προκλήσεις στο Αιγαίο.

Αναφερόμενος, τέλος, στην ανάγκη συσπείρωσης των λαϊκών δυνάμεων, στην κατεύθυνση ενός Μετώπου λαϊκής αντίστασης υπογράμμισε:

«Μαζί ο λαός που τόσο υπέφερε, συναδελφώνεται, ενώνεται και αγωνίζεται για να ζήσει. Αυτή είναι η απάντησή του σε όλα τα τεχνητά σχήματα που έχουν σαν σκοπό να τον ξεγελάσουν, να τον χωρίσουν, να τον εμποδίσουν να αγωνιστεί».

Δοξασμένος στρατηγός του ΕΛΑΣ και του ελληνικού λαού

Στη μακρόχρονη πορεία του, στην πολιτική ζωή του τόπου, στους στρατιωτικούς αγώνες, στις κάθε φορά επιλογές του, άγρυπνη και επίμονη υπήρξε η επιδίωξη της αντίδρασης και των ξένων να κερδίσουν στο δικό τους - ταξικό - πόλο, να πάρουν με το μέρος τους τον αθάνατο στρατηγό, σωστά αποτιμώντας τις αρετές του, με μια εξαίρεση: Την απέραντη αγάπη του Στέφανου Σαράφη στον ήρωα λαό μας, τη θέλησή του πρώτα το λαό να υπηρετήσει με συνέπεια, σ' αυτόν να προσφέρει τη γνώση, την εμπειρία, την παλικαριά, την ευθύτητά του και όλες τις άλλες αρετές που τον κοσμούσαν. Γι' αυτό, τον Στέφανο Σαράφη τον κέρδισε ο ΛΑΟΣ.

Σε κάθε περίπτωση που οι αρετές αυτές έρχονταν σε σύγκρουση με όποιες πρωτοβουλίες, προτάσεις, επιδιώξεις των αντιδραστικών δυνάμεων και των ξένων, ο στρατηγός Σαράφης ήταν σε θέση να βγάξει σωστά συμπεράσματα. Μόνιμη πυξίδα της πολιτικής και στρατιωτικής πορείας και των επιλογών του υπήρξε η αγάπη του στο λαό, η συνέπειά του απέναντι σ' αυτόν. Αυτή τον οδήγησε.

Οι διωγμοί κατά του Σαράφη, μετά το 1935, «βοήθησαν» να γνωρίσει καλύτερα τους κομμουνιστές, στην περίοδο της 4ης Αυγούστου και - αργότερα - στην κατοχή.

Επιλέγει τον ΕΛΑΣ.

Το Γενάρη 1943 ο στρατηγός Σαράφης βρίσκεται στη Θεσσαλία. Ολη του τη σκέψη απασχολούσε η δημιουργία ενωμένου αντάρτικου στρατού και συνεπώς η συνεργασία με ΕΑΜ και ΕΛΑΣ. Σύγκρουση με αυτές τις δυνάμεις σήμαινε εμφύλιο πόλεμο. Περιοδεύοντας τη Θεσσαλία, ο στρατηγός διαπίστωσε ότι αρκετοί από τους αξιωματικούς των ομάδων Κωστόπουλου, Σίμου Βλάχου κ.ά. **πιο πολύ έβλεπαν σαν αντίπαλο το ΕΑΜ, παρά τον κατακτητή.**

Με τις προκλήσεις Κωστόπουλου, το τμήμα του, μαζί και ο στρατηγός Σαράφης, αποπλίζονται. Στη διάρκεια κράτησής τους διαπιστώνει ότι οι ΕΛΑΣίτες **πιο πολύ φρόντιζαν τους αποπλισμένους, παρά τον εαυτό τους.** Σε συνάντηση με τον Τάσο Λευτεριά και τον Ηλία Μανιάτη τούς επετράπη ελευθερία κινήσεων.

Παρ' όλα αυτά, ενώ οι αφοπλισμένοι αξιωματικοί φοβούνταν για τη ζωή τους, ο Σαράφης συλλογιζόταν: Δεν έχω καμιά ψυχική επαφή μ' αυτούς. Καμιά αλληλεγγύη, μικροσυμφέροντα, εγωισμοί, έλλειψη κάθε πειθαρχίας και σεβασμού. «Συνέκρινα - γράφει - αυτούς, με τους αντάρτες του ΕΛΑΣ και το λαό και κατέληγα στο συμπέρασμα ότι **κακώς πηγαίνουμε να φτιάξουμε ξεχωριστό** στρατό, αντάρτικο στις διαταγές των Αγγλων. Οι ΕΛΑΣίτες αποδειχνονται ανώτεροι σε οργάνωση - πειθαρχία, θάρρος, αλληλεγγύη, συμπεριφορά στο λαό».

ο Μ. Μουζάλι (αριστερά), κατά τη διάρκεια της δίκης του

Στις **7 Απρίλη 1943** ανακοινώνεται στον Σαράφη ότι είναι ελεύθερος: Αν θέλετε, ελάτε στον ΕΛΑΣ ή κάντε ομάδα στη Θεσσαλία. Τα ίδια ακούει στη συνάντησή με ΑΡΗ και ΣΑΜΑΡΙΝΙΩΤΗ. **Όχι**, απαντά, **ζητώ να αναλάβω υπηρεσία στον ΕΛΑΣ**.

Ελεύθερος, κατεβαίνει - με ταξίδι ημερών - στην Αθήνα για συνάντηση με την ΚΕ του ΕΑΜ. Πριν ξεκινήσει, εντυπωσιάζεται από τη Συνέλευση 500 ανταρτών του ΕΛΑΣ στην Κολοκυθιά: Με απόλυτη ισότητα, γράφει, έλεγαν ελεύθερα τη γνώμη τους όσοι ζήτησαν να μιλήσουν.

Μου έκανε εντύπωση ο τρόπος οργάνωσης της Συνέλευσης, η πειθαρχία, η ελευθερία, η απλότητα. Η ορθή κρίση και η ώριμη σκέψη των ανταρτών.

Η συμμετοχή τους στις αποφάσεις της διοίκησης. Φεύγοντας για Αθήνα, διακρίνει καθαρά στα πρόσωπα των ανταρτών που τον γνωρίζουν τη χαρά και τα αισθήματα της αγάπης τους.

Στην Αθήνα, μετά τη συνάντησή του με την ΚΕ του ΕΑΜ, οριστικοποιείται η θέση του στρατηγού Σαράφη στον ΕΛΑΣ. Ύστερα από νέα πορεία 9 ημερών από Αθήνα, φτάνει στις 19 Μάη 1943, στην Καλοσκοπή Ρούμελης, όπου τον περίμενε ο ΑΡΗΣ.

Σ' όλη αυτή τη διαδρομή εδραιώνει τις εντυπώσεις του για την ποιότητα του ΕΛΑΣ, το υψηλό ηθικό των ανταρτών, το θετικό ρόλο των οργανώσεων του ΕΑΜ. Την ίδια μέρα γίνεται η **πρώτη συνεδρίαση** της Διοίκησης του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ, που θα διευθύνει όλο τον αγώνα.

Καμιά διαταγή Αγγλων δε θα εκτελείται πια χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Γενικού Στρατηγείου.

Η ανάπτυξη του αγώνα στην περίοδο που ακολούθησε ως την απελευθέρωση, βρήκε τον ΕΛΑΣ (χωρίς να υπολογίζονται οι δυνάμεις Αθήνας, Σάμου και Μυτιλήνης) με 43.700 οπλίτες και 5.240 αξιωματικούς. Από τους τελευταίους οι 2.300 προέρχονταν από τις τάξεις του Ελληνικού Στρατού.

Οι υπόλοιποι ήταν καπεταναίοι (1.070), των σχολών του ΕΛΑΣ (1.270) ή αναγνωρισμένοι από την ΠΕΕΑ. Μετακατοχικές διώξεις και αγώνες Οι συνέπειες της αγγλικής επέμβασης στην Ελλάδα και σε συνέχεια του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού υπέβαλαν, μαζί με τους άλλους αγωνιστές και τον στρατηγό Σαράφη σε μεγάλες δοκιμασίες. Ο Σαράφης, που δύο φορές πιάστηκε, πριν βγει στον ΕΛΑΣ, από τους παλιούς κατακτητές και αφέθηκε σύντομα ελεύθερος, δέχτηκε στη χώρα μας όλη τη μισαλλοδοξία των μοναρχοφασιστών, ακόμα και παλιών συμπολεμιστών του.

Εκτοπίζεται στη Λήμνο, από το 1946 έως το 1948 και σε συνέχεια στη Μακρόνησο, όπου γνωρίζει από κοντά το εγκληματικό όργιο των ιδρυτών της, ανάμεσα στους οποίους φιγουράρουν παλιοί του γνώριμοι, όπως ο στρατηγός Βενήρης, ο Παν. Κανελλόπουλος κ.ά.

Ο ελληνικός λαός, δύο χρόνια μετά, τιμώντας τους αγώνες του Στέφανου Σαράφη, τον εκλέγει βουλευτή, μαζί με άλλους 6 εξόριστους αγωνιστές του Αη-Στράτη και 3 ακόμα βουλευτές της ΕΔΑ, παρόλο που οι εκλογές του Σεπτεμβρίου 1951, δύο χρόνια μόνο μετά τον εμφύλιο, γίνονται μέσα σ' ένα όργιο βίας, νοθείας και αποκλεισμών. Κόντρα όμως στη θέληση του λαού, караδοκει η λεγόμενη αδέκαστη δικαιοσύνη, που **ακυρώνει την εκλογή των εξόριστων**.

Ο ελληνικός λαός θα απαντήσει πάλι στις εκλογές του Φλεβάρη 1956, όπου, στους 132 βουλευτές της Δημοκρατικής Ενωσης, οι 18 είναι βουλευτές της ΕΔΑ κι ανάμεσά τους ο Σαράφης. Στη Βουλή ανοιχτά καταγγέλλει την εγκατάσταση ατομικών βάσεων των ΗΠΑ στη χώρα μας. Και στις 31 Μάη, 15 μόλις μήνες από την εκλογή του, η ιμπεριαλιστική τρομοκρατία θα βάλει πάλι τη σφραγίδα της. Στη θέση όπου σήμερα στήθηκε το άγαλμα του στρατηγού στον Άλιμο, αυτοκίνητο με Αμερικανό λοχία θα σκοτώσει τον ένδοξο στρατηγό καθώς διέσχισε το δρόμο...

Είναι η περίοδος του ψυχρού πολέμου, που η ιμπεριαλιστική τρομοκρατία, κρατική, παρακρατική και του υποκόσμου, οργιάζει σε όλο τον κόσμο, στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στις χώρες της Μεσογείου. Είναι αυτή που δεκάδες φορές δεν κατάφερε να εξοντώσει τον Φιντέλ Κάστρο. Είναι η τρομοκρατία που σκοτώνει ακόμα και δικούς τους, εκλεγμένους Προέδρους. Είναι αυτοί που, έξι χρόνια αργότερα, θα δολοφονήσουν, στις 22 Μάη 1963, τον Γρηγόρη Λαμπράκη. Αυτοί που δολοφονούν πολιτικούς ηγέτες σε Ιταλία - Ισπανία κ.α. Είναι αυτοί που καπηλεύονται σήμερα την τρομοκρατία, που οι ίδιοι διδάσκουν και τη χρηματοδοτούν. Την οποία και σήμερα χρησιμοποιούν για να νομιμοποιήσουν σε διεθνή κλίμακα τα εγκλήματα του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, ενάντια στους λαούς.

Η δολοφονία του στρατηγού - στα 67 του χρόνια - συγκλόνησε τον ελληνικό λαό. Πολλοί από μας ζήσανε, προσωπικά, αυτές τις θλιβερές μέρες.

Η αφοσίωσή του στην πατρίδα, οι στρατιωτικές του ικανότητες τον ανέδειξαν αρχηγό του ΕΛΑΣ. Το ξενόδοιλο καθεστώς μεταχειρίστηκε κάθε μέσο για να λυγίσει τον στρατηγό Σαράφη. Να αποστερήσει το λαό και το αγωνιζόμενο έθνος από έναν λαοφιλή και συνεπή ηγέτη του. Ο στρατηγός Σαράφης και από το βήμα της Βουλής συνέχισε να αγωνίζεται με αυταπάρνηση για τα συμφέροντα του έθνους και του λαού. Πολέμησε με εθνική περηφάνια και αδιαλλαξία την ξενοκρατία. Ποτέ δε συμβιβάστηκε με τον αγγλοαμερικανικό ιμπεριαλισμό. Το παράδειγμά του θα διδάσκει, για πάντα, τις νεότερες γενιές...

Η απώλεια του άξιου γιου της πατρίδας μας δυναμώνει πιο πολύ στην καρδιά κάθε πατριώτη τη διάθεση και θέληση για παλλαϊκή πάλη. Για την απαλλαγή της πατρίδας μας από τα αμερικανικά δεσμά. Για να μπει η χώρα μας στο δρόμο της λεύτερης εθνικής ζωής, της προκοπής και της Ειρήνης.

Αυτός ήταν ο Στ. Σαράφης και με τη ζωή και με το θάνατό του. Αυτή ήταν η Ελλάδα του αγώνα και των υψηλών ιδανικών που αντιπροσώπευε. Ας κλείσουμε όμως αυτές τις γραμμές με δυο λόγια για την τύχη που είχαν ο δολοφόνος του και όσοι βρίσκονταν πίσω του.

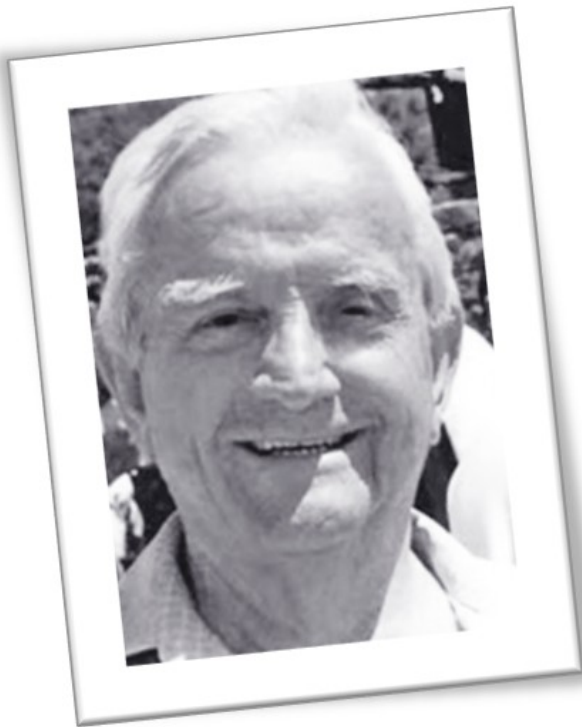
Αμέσως μετά το τραγικό συμβάν ο υποσμηνίας Μάριο Μουζάλι παραδόθηκε στην αμερικανική βάση. Τόσο αυτόν, όσο και τους υπόλοιπους Αμερικανούς που εμπλέκονταν στην υπόθεση, οι υπηρεσίες των ΗΠΑ φρόντισαν να τους εξαφανίσουν από τη χώρα, με τις «πλάτες» φυσικά της κυβέρνησης Καραμανλή, που δεν προχώρησε σε καμία ουσιαστική έρευνα για να χυθεί άπλετο φως στην υπόθεση.

Τον Ιανουάριο του 1958 ο Μουζάλι ήρθε ξανά στην Ελλάδα και δικάστηκε «για ανθρωποκτονία κ.λ.π. από βαριά αμέλεια» (!!!) σε 10 μήνες φυλακή και 20.000 δρχ. ψυχική οδύνη!!! Αυτό ήταν όλο.

Περιττεύει βεβαίως να πούμε ότι ο «καταδικασθείς» δεν έκανε ούτε ώρα στη φυλακή. Θεωρήθηκε ότι είχε εκτίσει την ποινή του πριν από τη δίκη, αφού χαρακτηριζόταν προφυλακισμένος από τις αμερικανικές αρχές.

Χρόνια αργότερα, όσοι έψαξαν τα ίχνη του, έφτασαν ως την οικογένειά του, αλλά δε βρήκαν ίχνος απ' αυτόν. Είναι γνωστή η συνήθεια της CIA να αλλάζει τις ταυτότητες και τους τόπους διαμονής σε όσους αναθέτει τέτοιες βρώμικες δουλιές.

1. Στ. Σαράφης: «Άρθρα και Λόγοι», εκδόσεις Επικαιρότητα, σελ. 68-69.
2. Σπ. Λιναρδάτου: «Από τον εμφύλιο στη χούντα», εκδόσεις Παπαζήση, τόμος Γ', σελ. 235.
3. Μάριον Σαράφης: «Ο στρατηγός Σαράφης όπως τον γνώρισα», εκδόσεις Καστανιώτη, σελ. 136.
4. Σπ. Λιναρδάτος: «Πολιτικοί και Πολιτική», εκδόσεις Προσκήνιο, σελ. 177.
5. Απόστολος Στρογγύλης: «Τρεις μορφές της Αντίστασης: Σαράφης - Καραγιώργης - Καρτάλης», εκδόσεις Φιλίστωρ, σελ. 63.
6. «ΑΥΓΗ» 1/6/1957.
7. «Το ΚΚΕ - Επίσημα Κείμενα», εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή, τόμος 8ος, σελ. 237-238.
8. «ΑΥΓΗ» 1/6/1957.
9. Μάριον Σαράφης, στο ίδιο, σελ. 136-137.
10. «ΑΥΓΗ» 1/6/1957.
11. Μ. Σαράφης, στο ίδιο, σελ. 137.
12. «ΑΥΓΗ» 4/6/1957.
13. Γεράσιμου Αυγερόπουλου: πρόλογος στην έκδοση του βιβλίου του Στ. Σαράφης για τον ΕΛΑΣ. Βλέπε, Στ. Σαράφης: «Ο ΕΛΑΣ», εκδόσεις Επικαιρότητα, σελ. 9-12.

Μάιος 2003:

Ο **Κώστας Μαραγκουδάκης**, ο σύντροφος, ο άνθρωπος, ο ΕΛΑΣίτης, ο αγωνιστής του ΔΣΕ, ο επί 80 χρόνια κομμουνιστής - στέλεχος του ΚΚΕ που έφυγε από τη ζωή στις 19 Φλεβάρη 2020

**μιλάει για τον Στέφανο Σαράφη
Δοξασμένο στρατηγό του ΕΛΑΣ
και του ελληνικού λαού**

Δοξασμένος στρατηγός του ΕΛΑΣ και του ελληνικού λαού

Στη μακρόχρονη πορεία του, στην πολιτική ζωή του τόπου, στους στρατιωτικούς αγώνες, στις κάθε φορά επιλογές του, άγρυπνη και επίμονη υπήρξε η επιδίωξη της αντίδρασης και των ξένων να κερδίσουν στο δικό τους - ταξικό - πόλο, να πάρουν με το μέρος τους τον αθάνατο στρατηγό, **σωστά** αποτιμώντας τις αρετές του, με μια εξαίρεση: Την απέραντη αγάπη του Στέφανου Σαράφη στον ήρωα λαό μας, τη θέλησή του **πρώτα** το λαό να υπηρετήσει με συνέπεια, **σ' αυτόν** να προσφέρει τη γνώση, την εμπειρία, την παλικαριά, την ευθύτητά του και όλες τις άλλες αρετές που τον κοσμούσαν.

Γι' αυτό, **τον Στέφανο Σαράφη τον κέρδισε ο ΛΑΟΣ.**

Σε κάθε περίπτωση που οι αρετές αυτές έρχονταν σε σύγκρουση με όποιες πρωτοβουλίες, προτάσεις, επιδιώξεις των αντιδραστικών δυνάμεων και των ξένων, ο στρατηγός Σαράφης ήταν σε θέση να βγάξει σωστά συμπεράσματα.

Μόνιμη πυξίδα της πολιτικής και στρατιωτικής πορείας και των επιλογών του υπήρξε η αγάπη του στο λαό, η συνέπειά του απέναντι σ' αυτόν. Αυτή τον οδήγησε.

Οι διωγμοί κατά του Σαράφη, μετά το 1935, «βοήθησαν» να γνωρίσει καλύτερα τους κομμουνιστές, στην περίοδο της 4^{ης} Αυγούστου και - αργότερα - στην κατοχή.

Επιλέγει τον ΕΛΑΣ

Το Γενάρη 1943 ο στρατηγός Σαράφης βρίσκεται στη Θεσσαλία. Ολη του τη σκέψη απασχολούσε η δημιουργία ενωμένου αντάρτικου στρατού και συνεπώς η συνεργασία με ΕΑΜ και ΕΛΑΣ. Σύγκρουση με αυτές τις δυνάμεις σήμαινε εμφύλιο πόλεμο. Περιοδεύοντας τη Θεσσαλία, ο στρατηγός διαπίστωσε ότι αρκετοί από τους αξιωματικούς των ομάδων Κωστόπουλου, Σίμου Βλάχου κ.ά. **πιο πολύ έβλεπαν σαν αντίπαλο το ΕΑΜ, παρά τον κατακτητή.**

Με τις προκλήσεις Κωστόπουλου, το τμήμα του, μαζί και ο στρατηγός Σαράφης, αποπλίζονται. Στη διάρκεια κράτησής τους διαπιστώνει ότι οι ΕΛΑΣίτες **πιο πολύ φρόντιζαν τους αποπλισμένους, παρά τον εαυτό τους.** Σε συνάντηση με τον Τάσο Λευτεριά και τον Ηλία Μανιάτη τούς επετράπη ελευθερία κινήσεων.

Παρ' όλα αυτά, ενώ οι αποπλισμένοι αξιωματικοί φοβούνταν για τη ζωή τους, ο Σαράφης συλλογίζοταν: Δεν έχω καμιά ψυχική επαφή μ' αυτούς. Καμιά αλληλεγγύη, μικροσυμφέροντα, εγωισμοί, έλλειψη κάθε πειθαρχίας και σεβασμού. «Συνέκρινα - γράφει - αυτούς, με τους αντάρτες του ΕΛΑΣ και το λαό και κατέληγα στο συμπέρασμα ότι **κακώς πηγαίνουμε να φτιάξουμε ξεχωριστό** στρατό, αντάρτικο στις διαταγές των Αγγλων. Οι ΕΛΑΣίτες αποδειχνόνται ανώτεροι σε οργάνωση - πειθαρχία, θάρρος, αλληλεγγύη, συμπεριφορά στο λαό».

Στις **7 Απρίλη 1943** ανακοινώνεται στον Σαράφη ότι είναι ελεύθερος:

Αν θέλετε, ελάτε στον ΕΛΑΣ ή κάντε ομάδα στη Θεσσαλία. Τα ίδια ακούει στη συνάντηση με ΑΡΗ και ΣΑΜΑΡΙΝΙΩΤΗ. **Οχι**, απαντά, **ζητώ να αναλάβω υπηρεσία στον ΕΛΑΣ.**

Ελεύθερος, κατεβαίνει - με ταξίδι ημερών - στην Αθήνα για συνάντηση με την ΚΕ του ΕΑΜ. Πριν ξεκινήσει, εντυπωσιάζεται από τη Συνέλευση 500 ανταρτών του ΕΛΑΣ στην Κολοκυθιά: Με απόλυτη ισότητα, γράφει, έλεγαν ελεύθερα τη γνώμη τους όσοι ζήτησαν να μιλήσουν. Μου έκανε εντύπωση ο τρόπος οργάνωσης της Συνέλευσης, η πειθαρχία, η ελευθερία, η απλότητα. Η ορθή κρίση και η ώριμη σκέψη των ανταρτών. Η συμμετοχή τους στις αποφάσεις της διοίκησης. Φεύγοντας για Αθήνα, διακρίνει καθαρά στα πρόσωπα των ανταρτών που τον γνωρίζουν τη χαρά και τα αισθήματα της αγάπης τους.

Στην Αθήνα, μετά τη συνάντησή του με την ΚΕ του ΕΑΜ, οριστικοποιείται η θέση του στρατηγού Σαράφη στον ΕΛΑΣ. Υστερα από νέα πορεία 9 ημερών από Αθήνα, φτάνει στις 19 Μάη 1943, στην Καλοσκοπή Ρούμελης, όπου τον περίμενε ο ΑΡΗΣ. Σ' όλη αυτή τη διαδρομή εδραιώνει τις εντυπώσεις του για την ποιότητα του ΕΛΑΣ, το υψηλό ηθικό των ανταρτών, το θετικό ρόλο των οργανώσεων του ΕΑΜ. Την ίδια μέρα γίνεται η **πρώτη συνεδρίαση** της Διοίκησης του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ, που θα διευθύνει όλο τον αγώνα. Καμιά διαταγή Αγγλων δε θα εκτελείται πια χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Γενικού Στρατηγείου.

Η ανάπτυξη του αγώνα στην περίοδο που ακολούθησε ως την απελευθέρωση, βρήκε τον ΕΛΑΣ (χωρίς να υπολογίζονται οι δυνάμεις Αθήνας, Σάμου και Μυτιλήνης) με 43.700 οπλίτες και 5.240 αξιωματικούς.

Από τους τελευταίους οι 2.300 προέρχονταν από τις τάξεις του Ελληνικού Στρατού. Οι υπόλοιποι ήταν καπεταναίοι (1.070), των σχολών του ΕΛΑΣ (1.270) ή αναγνωρισμένοι από την ΠΕΕΑ.

Μετακατοχικές διώξεις και αγώνες

Οι συνέπειες της αγγλικής επέμβασης στην Ελλάδα και σε συνέχεια του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού υπέβαλαν, μαζί με τους άλλους αγωνιστές και τον στρατηγό Σαράφη σε μεγάλες δοκιμασίες. Ο Σαράφης, που δύο φορές πιάστηκε, πριν βγει στον ΕΛΑΣ, από τους παλιούς κατακτητές και αφέθηκε σύντομα ελεύθερος, δέχτηκε στη χώρα μας όλη τη μισαλλοδοξία των μοναρχοφασιστών, ακόμα και παλιών συμπολεμιστών του.

Εκτοπίζεται στη Λήμνο, από το 1946 έως το 1948 και σε συνέχεια στη Μακρόνησο, όπου γνωρίζει από κοντά το εγκληματικό όργιο των ιδρυτών της, ανάμεσα στους οποίους φιγουράρουν παλιοί του γνώριμοι, όπως ο στρατηγός Βεντήρης, ο Παν. Κανελλόπουλος κ.ά.

Ο ελληνικός λαός, δύο χρόνια μετά, τιμώντας τους αγώνες του Στέφανου Σαράφη, τον εκλέγει βουλευτή, μαζί με άλλους 6 εξόριστους αγωνιστές του Αη-Στράτη και 3 ακόμα βουλευτές της ΕΔΑ, παρόλο που οι εκλογές του Σεπτεμβρίου 1951, δύο χρόνια μόνο μετά τον εμφύλιο, γίνονται μέσα σ' ένα όργιο βίας, νοθείας και αποκλεισμών. Κόντρα όμως στη θέληση του λαού, παραδοκεί η λεγόμενη αδέκαστη δικαιοσύνη, που **ακυρώνει την εκλογή των εξόριστων.**

Ο ελληνικός λαός θα απαντήσει πάλι στις εκλογές του Φλεβάρη 1956, όπου, στους 132 βουλευτές της Δημοκρατικής Ένωσης, οι 18 είναι βουλευτές της ΕΔΑ κι ανάμεσά τους ο Σαράφης. Στη Βουλή ανοιχτά καταγγέλλει την εγκατάσταση ατομικών βάσεων των ΗΠΑ στη χώρα μας. Και στις 31 Μάη, 15 μόλις μήνες από την εκλογή του, η ιμπεριαλιστική τρομοκρατία θα βάλει πάλι τη σφραγίδα της. Στη θέση όπου σήμερα στήθηκε το άγαλμα του στρατηγού στον Αλιμο, αυτοκίνητο με Αμερικανό λοχία θα σκοτώσει τον ένδοξο στρατηγό καθώς διέσχιζε το δρόμο...

Είναι η περίοδος του ψυχρού πολέμου, που η ιμπεριαλιστική τρομοκρατία, κρατική, παρακρατική και του υποκόσμου, οργιάζει σε όλο τον κόσμο, στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στις χώρες της Μεσογείου. Είναι αυτή που δεκάδες φορές δεν κατάφερε να εξοντώσει τον Φιντέλ Κάστρο. Είναι η τρομοκρατία που σκοτώνει ακόμα και δικούς τους, εκλεγμένους Προέδρους. Είναι αυτοί που, έξι χρόνια αργότερα, θα δολοφονήσουν, στις 22 Μάη 1963, τον Γρηγόρη Λαμπράκη. Αυτοί που δολοφονούν πολιτικούς ηγέτες σε Ιταλία - Ισπανία κ.α. Είναι αυτοί που καπηλεύονται σήμερα την τρομοκρατία, που οι ίδιοι διδάσκουν και τη χρηματοδοτούν. Την οποία και σήμερα χρησιμοποιούν για να νομιμοποιήσουν σε διεθνή κλίμακα τα εγκλήματα του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, ενάντια στους λαούς.

Η δολοφονία του στρατηγού - στα 67 του χρόνια - συγκλόνησε τον ελληνικό λαό. Πολλοί από μας ζήσανε, προσωπικά, αυτές τις θλιβερές μέρες.

Την επόμενη της δολοφονίας του η ΚΕ του ΚΚΕ χαρακτηρίζει το θάνατο του στρατηγού ΕΘΝΙΚΗ ΑΠΩΛΕΙΑ: Ο ελληνικός λαός, γράφει, έχασε από χθες έναν ηγέτη του, τον Γραμματέα της ΕΔΑ, στρατηγό Στέφανο Σαράφη, αρχηγό του δοξασμένου Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού, του ΕΛΑΣ, που Αμερικανός αεροπόρος σκότωσε με το αυτοκίνητό του. Η ζωή του, ζωή αγνού πατριώτη, ήταν αφιερωμένη στο λαό, στην προκοπή του Έθνους μας. Ο στρατηγός Σαράφης, συνεπής, δημοκράτης, αντιτάχθηκε στα δικτατορικά καθεστώτα, γι' αυτό διώχτηκε από τη δικτατορία Πάγκαλου και Μεταξά, που τον κράτησε 3 χρόνια εξόριστο στη Μήλο.

Η αφοσίωσή του στην πατρίδα, οι στρατιωτικές του ικανότητες τον ανέδειξαν αρχηγό του ΕΛΑΣ. Το ξενόδοουλο καθεστώς μεταχειρίστηκε κάθε μέσο για να λυγίσει τον στρατηγό Σαράφη. Να αποστερήσει το λαό και το αγωνιζόμενο έθνος από έναν λαοφιλή και συνεπή ηγέτη του. Ο στρατηγός Σαράφης και από το βήμα της Βουλής συνέχισε να αγωνίζεται με αυταπάρνηση για τα συμφέροντα του έθνους και του λαού. Πολέμησε με εθνική περηφάνια και αδιαλλαξία την ξενοκρατία. Ποτέ δε συμβιβάστηκε με τον αγγλοαμερικανικό ιμπεριαλισμό. Το παράδειγμά του θα διδάσκει, για πάντα, τις νεότερες γενιές...

Η απώλεια του άξιου γιου της πατρίδας μας δυναμώνει πιο πολύ στην καρδιά κάθε πατριώτη τη διάθεση και θέληση για παλλαϊκή πάλη. Για την απαλλαγή της πατρίδας μας από τα αμερικανικά δεσμά. Για να μπει η χώρα μας στο δρόμο της λεύτερης εθνικής ζωής, της προκοπής και της Ειρήνης.

Του
Κώστα ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ

Η Συμφωνία της Βάρκιζας

Στις 11 Γενάρη 1945 η Μάχη της Αθήνας, ο ηρωικός Δεκέμβρης του '44 όπως έμεινε στην Ιστορία, τέλειωνε με ανακωχή. Ήταν μια δυσμενής για το λαϊκό κίνημα έκβαση, που όμως σε καμία περίπτωση δεν σήμαινε και ήττα του ΕΛΑΣ, ο οποίος κυριαρχούσε στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας, συσπειρώνοντας τον κύριο όγκο των δυνάμεών του. Το ΚΚΕ και το ΕΑΜ διατηρούσαν επιρροή στην πλειοψηφία των λαϊκών μαζών. Παρ' όλα αυτά, στις 12 Φλεβάρη υπογράφηκε η απαράδεκτη Συμφωνία της Βάρκιζας, που σηματοδότησε νέα δεινά για το λαϊκό επαναστατικό κίνημα. Για την αναφορά μας αυτή στη Συμφωνία της Βάρκιζας αντλούμε στοιχεία από τον τόμο Β1 του Δοκιμίου Ιστορίας του ΚΚΕ.

Ο στρατηγός Στ. Σαράφης, αναφερόμενος σε εκείνη την περίοδο σημείωνε πως «*άρχιζε μια εντατική δουλειά ανασυγκρότησης των μονάδων και τακτοποίησής τους με νέα διάταξη, ώστε στις αρχές του Φλεβάρη ο ΕΛΑΣ ήταν έτοιμος ν' αντιμετωπίσει οποιαδήποτε νέα επίθεση*».

(το ιστορικό)

Στις 15 Σεπτέμβρη 1944 ο Σαράφης είχε παραλάβει από τον αντισυνταγματάρχη Έντμοντ τηλεγράφημα του Βρετανού στρατηγού Ουίλσον, που τον καλούσε να πάει άμεσα στην Ιταλία μαζί με τον Ζέρβα.

Ο Σαράφης ενημέρωσε τον Σιάντο και τον Μάντακα (γραμματείς στην ΠΕΕΑ, Εσωτερικών και Στρατιωτικών αντίστοιχα), που συμφώνησαν.

«Μετά τη συμμετοχή μας στην κυβέρνηση του Καΐρου δεν ξαίραμε αν υπήρχε τυπικά η ΠΕΕΑ ή όχι (...) ούτε είχε εκδοθεί διαταγή που να καθόριζε από ποιον θα έπαιρνε πλέον διαταγές ο ΕΛΑΣ (...) μείναμε σύμφωνοι ο γραμματέας στρατιωτικών να ορίσει τον αντικαταστάτη μου έως την επάνοδό μου» (Στ. Σαράφης, ο ΕΛΑΣ).

Ο Σαράφης όρισε ως αντικαταστάτη του το στρατηγό Μανώλη Μάντακα, ενώ στο ταξίδι του τον συνόδευσε ο δικηγόρος Κώστας Δεσποτόπουλος.

Τελικά η αντιπροσωπία αναχώρησε από το αεροδρόμιο της Νεράιδας (Θεσσαλία) στις 20 Σεπτέμβρη, με τη συνοδεία βρετανικών καταδιωκτικών.

Εκείνες τις μέρες το Γενικό Στρατηγείο πήρε διαταγή του Σκόμπι σχετικά με τον αφοπλισμό των Ταγμάτων Ασφαλείας. Έγραψε ο Σαράφης:

«Η διαταγή αυτή που παρουσίαζε το στρατηγό Σκόμπι σαν αρχηγό των ελληνικών δυνάμεων ήταν αντίθετη με τις οδηγίες που είχα πάρει όταν συζήτησα με τους Μάντακα και Σιάντο, γιατί επρόκειτο να επιμείνουμε στο διαορισμό έλληνα αρχιστρατήγου του στρατηγού Οθωναίου, που είχε εγκριθεί στο Λίβανο (...) καθώς και για τα τάγματα ασφαλείας (...) που όλοι έπρεπε ν' αφοπλιστούν και δικαστούν. (...) Πήρα στο τηλέφωνο τους συναγ. Μάντακα και Σιάντο και ρώτησα αν διέταξαν την εκτέλεση αυτής της διαταγής. Μου απάντησαν καταφατικά»

Στη διάρκεια της παραμονής στην Καζέρτα, πριν την κατάληξη στην τελική Συμφωνία, ο Σαράφης και ο Δεσποτόπουλος ενημέρωσαν τους Ζέβγο και Σβώλο, που είχαν έρθει στην Καζέρτα μαζί με όλη την κυβέρνηση, για τις διαταγές που τους είχε δώσει ο Σκόμπι και οι οποίες ήταν απαράδεκτες. Έγραψε ο Σαράφης:

«Ο συναγωνιστής Σβώλος είπε πως πρέπει να είμαστε υποχωρητικοί (...)

Ότι πρέπει να ξαίρουμε ότι αν δεν μπαίναμε στην κυβέρνηση οι άγγλοι ετοίμαζαν να κάνουν κατοχή στην Ελλάδα (...) για ν' αντιμετωπίσουν τον ΕΛΑΣ.

Με τη συμμετοχή μας διαρκώς κερδίζουμε έδαφος (...) Υπό το ίδιο πνεύμα μίλησε και ο συναγωνιστής Ζέβγος»

Σε συνέχεια, ο Γ. Παπανδρέου ανακοίνωσε τους στρατιωτικούς διοικητές Αττικής και Θεσσαλονίκης, Π. Σπηλιωτόπουλο και Παπαγεωργίου αντίστοιχα.

Η απόφαση γι' αυτούς είχε παρθεί από τον Αύγουστο του 1944 εν αγνοία του ΕΑΜ.

Μάλιστα ο Σπηλιωτόπουλος ενεργούσε από τότε ως στρατιωτικός διοικητής Αττικής.

Τελικά υπογράφηκε ο διορισμός του Σπηλιωτόπουλου, ο οποίος ήταν αρχηγός χωροφυλακής επί Τσολάκογλου και μέχρι πρότινος υπαρχηγός της ΡΑΝ.

Ο συνταγματάρχης Παπαγεωργίου, της ΠΑΟ, επίσης συνεργάτης των Γερμανών, τελικά δε διορίστηκε ως... υποχώρηση προς τον ΕΛΑΣ.

Στις 16 και στις 22 Σεπτεμβρίου 1944, λίγες μέρες πριν τη σύσκεψη της Καζέρτα, ο Γ. Παπανδρέου έστειλε στον Τσόρτσιλ δυο τηλεγραφήματα με το ίδιο περιεχόμενο:

«Ενώπιον διαμορφωθείσης κρισίμου καταστάσεως τα πολιτικά μέσα προς αντιμετώπισίν της δεν είναι πλέον επαρκή. Μόνον η άμεσος παρουσία επιβλητικών βρετανικών δυνάμεων εις την Ελλάδα και μέχρι των τουρκικών ακτών ημπορεί να μεταβάλει την κατάστασιν”. (ό.π.)

Στις 24 έως 26 Σεπτεμβρίου 1944 πραγματοποιήθηκε στην Καζέρτα η σύσκεψη του Στρατηγείου των Συμμαχικών Δυνάμεων της Μεσογείου, της κυβέρνησης της Μ. Βρετανίας, της ελληνικής κυβέρνησης «Εθνικής Ενότητας», του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ.

Στη σύσκεψη πήραν μέρος ο Βρετανός αρχιστράτηγος Ουίλσον εκ μέρους των Συμμαχικών Δυνάμεων της Μεσογείου, από τη βρετανική κυβέρνηση ο Μακμίλαν, υπουργός πληρεξούσιος για τη Μεσόγειο, ο πρεσβευτής της Μ. Βρετανίας στην ελληνική κυβέρνηση Λίπερ, ο στρατηγός Σκόμπι και οι ταξίαρχοι Σπρίνχολ και Μπένφιλ.

Την κυβέρνηση «Εθνικής Ενότητας» εκπροσώπησαν οι Γεώργιος Παπανδρέου, Αλέξανδρος Σβώλος, Γιάννης Ζέβγος, Θεμιστοκλής Τσάτσος και Χρήστος Σγουρίτσας και τον ΕΔΕΣ ο Ναπολέων Ζέρβας. Τον ΕΛΑΣ εκπροσώπησε ο στρατηγός Στέφανος Σαράφης.

Θυμίζουμε πως τα βασικά σημεία της Συμφωνίας της Καζέρτα ήταν τα εξής:

1) Όλοι οι ανταρτικοί ομάδες οι δρώσαι εν Ελλάδι τίθενται υπό τας διαταγές της Ελληνικής Κυβερνήσεως Εθνικής Ενότητος.

2) Η Ελληνική Κυβέρνησις θέτει τας δυνάμεις ταύτας υπό τας διαταγές του Στρατηγού Σκόμπι, όστις ωνομάσθη υπό του ανωτάτου Συμμαχικού Αρχιστρατήγου, ως Στρατηγός Διοικών τας Δυνάμεις εν Ελλάδι.

3) Συμφώνως προς την προκήρυξιν, εκδοθείσαν παρά της Ελληνικής Κυβερνήσεως, ότι οι Αρχηγοί των Ελλήνων ανταρτών θα απαγορεύσουν πάσαν απόπειραν των υπ' αυτούς μονάδων να αναλάβουν την αρχήν ανά χείρας. Τοιαύτη πράξις θα χαρακτηρισθή ως έγκλημα και θα τιμωρηθή αναλόγως.

4) Όσον αφορά τας Αθήνας, ουδεμία ενέργεια θα αναληφθή εκτός υπό τας άμεσους διαταγές του Στρατηγού Σκόμπι (...).

5) Τα Τάγματα Ασφαλείας θεωρούνται ως όργανα του εχθρού. Θα χαρακτηρισθούν ως εχθρικοί σχηματισμοί, εκτός εάν παραδοθούν συμφώνως προς διαταγές εκδοθησομένας παρά του Στρατηγού Διοικούντος τας εν Ελλάδι δυνάμεις (...).

Η Συμφωνία της Καζέρτα υπογράφηκε από τους Ουίλσον, Παπανδρέου, Σαράφη και Ζέρβα.

Ήταν το επόμενο βήμα της Συμφωνίας του Λιβάνου.

Επισφράγιζε την παράδοση του ΕΛΑΣ στις αγγλικές δυνάμεις και έδινε τη δυνατότητα στους Βρετανούς να υπονομεύουν ανοιχτά το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, για να έρθουν στην Ελλάδα με την έγκριση του ΚΚΕ, προκειμένου να γίνουν το αποφασιστικό πολεμικό στήριγμα της εγχώριας αστικής εξουσίας.

Η ηγεσία του ΚΚΕ δεν ήταν σε θέση, προγραμματικά-πολιτικά και από την άποψη της τρέχουσας πολιτικής ετοιμότητας, να δρομολογήσει τη ρήξη έστω την ύστατη στιγμή.

Η υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας

Αντιπροσωπείες του ΕΑΜ και της κυβέρνησης στο υπουργείο Εξωτερικών αμέσως μετά την υπογραφή της Συμφωνίας

Από αριστερά: Σαράφης, Σιάντος, Τσιριμώκος, Σοφιανόπουλος, Ασκούτης, Παρτσαλίδης

Στις 2 Φλεβάρη 1945 ξεκίνησαν στη Βάρκιζα διαβουλεύσεις μεταξύ των εκπροσώπων του ΕΑΜ και της κυβέρνησης Ν. Πλαστήρα, οι οποίες στις 12 του μήνα κατέληξαν σε συμφωνία.

Η Συμφωνία της Βάρκιζας προέβλεπε την αποστράτευση και τον αφοπλισμό του ΕΛΑΣ, του ΕΛΑΝ και της Εθνικής Πολιτοφυλακής.

Ακόμα:

Τη διασφάλιση των πολιτικών και συνδικαλιστικών ελευθεριών, την άρση του στρατιωτικού νόμου, την άμεση απελευθέρωση των συλληφθέντων ΕΑΜιτών, με το άρθρο 3 την αμνήστευση των «πολιτικών αδικημάτων» που διαπράχθηκαν κατά τις μάχες του Δεκέμβρη (εξαιρούνταν τα «κοινά αδικήματα κατά της ζωής και της περιουσίας», καθώς και όσοι δεν παρέδιδαν τα όπλα έως την προκαθορισμένη ημερομηνία της 15ης Μάρτη), την απελευθέρωση των ομήρων του ΕΛΑΣ (όσοι κατηγορούνταν ως δωσίλογοι θα παραδίδονταν στη Δικαιοσύνη για να δικάστούν), τη συγκρότηση εθνικού στρατού, την εκκαθάριση των κρατικών υπαλλήλων και των σωμάτων ασφαλείας από δωσιλογικά στοιχεία και, τέλος, τη διενέργεια «το ταχύτερο δυνατόν» ελεύθερων και γνήσιων εκλογών και δημοψηφίσματος για το Πολιτειακό.

Μιλώντας στην ΚΕ του ΚΚΕ στις 14 Φλεβάρη 1945, όπου συζητήθηκε η Συμφωνία, ο Γ. Ιωαννίδης τόνισε μεταξύ άλλων:

«Η γραμμή του Πολιτικού Γραφείου ήταν να συνάψουμε κάθε είδους συμφωνία, εκτός από μια τέτοια συμφωνία που δεν θα μας άφηνε κανένα ίχνος ελεύθερου πολιτικού βίου ή θα απαιτούσε να παραδοθούμε χωρίς όρους. Ήταν απαραίτητο να συνάψουμε τη συμφωνία. Η συμφωνία συνάφθηκε στις βάσεις που προβλέψαμε. Η αλήθεια είναι ότι ορισμένα σημεία της συμφωνίας θα μπορούσαν να αποσαφηνιστούν περισσότερο, αλλά αυτό δεν είναι η ουσία του όλου ζητήματος (...) Η σημερινή συμφωνία είναι αποτέλεσμα της διεθνούς κατάστασης της Ελλάδας (...) Δεν πρέπει να τρέφουμε αυταπάτες. Διεξάγουμε πόλεμο. Θα κερδίσουμε, αν θέσουμε σωστά αυτό το πράγμα. Είχαμε και έχουμε σωστή πολιτική, αλλά οι σημερινές συνθήκες δεν μας επιτρέπουν να την εφαρμόσουμε. Αν αύριο οι συνθήκες αλλάξουν, θα νικήσουμε. Οι εσωτερικές αντιφάσεις της μπουρζουαζίας μας θα οξυνθούν περισσότερο και πρέπει να τις εκμεταλλευτούμε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Μπροστά στο Κόμμα τίθενται σήμερα τα ακόλουθα καθήκοντα:

1. Να υποστηρίζουμε το συμμαχικό μέτωπο (τη συμφωνία) και να το επεκτείνουμε. Να δημιουργήσουμε πλατύ μέτωπο των δημοκρατικών δυνάμεων. Να συσπειρώσουμε στο μέτωπο αυτό όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις, που δεν είναι φασιστικές, ακόμα και τον ίδιο τον Πλαστήρα. Θα οργανώσουμε γρήγορα το συνέδριο του ΕΑΜ.

2. Πρέπει να στρέψουμε την προσοχή στο Κόμμα μας. Πρέπει να ενισχύσουμε και να εξασφαλίσουμε τη δράση του κάτω από κάθε όρους. Το Πολιτικό Γραφείο πρέπει να μελετήσει το οργανωτικό ζήτημα και να βρει τις μεθόδους για την ποιοτική βελτίωση του Κόμματος.

3. Πρέπει να οργανώσουμε διαφωτιστική και προπαγανδιστική δραστηριότητα του Κόμματος στις τάξεις των κομματικών μελών και στο λαό (...) Για το ζήτημα των Αγγλων: Δεν πρέπει να ξεχνάμε το ζήτημα της ανεξαρτησίας της χώρας. Κάθε φορά που τίθεται το ζήτημα από τη σκοπιά αυτή, πρέπει να υπογραμμίζουμε ότι η αγγλική επέμβαση δεν εξυπηρετεί την ομαλή πολιτική ανάπτυξη της χώρας».

Την ίδια μέρα συνεδρίασε και η ΚΕ του ΕΑΜ, η οποία ενέκρινε ομόφωνα τη Συμφωνία.

Στις 15 Φλεβάρη η ΚΕ του ΕΛΑΣ εξέδωσε προκήρυξη για την αποστράτευση του ΕΛΑΣ.

«Η συμφωνία της 12ης Φλεβάρη», τόνιζε η προκήρυξη απευθυνόμενη στους μαχητές του ΕΛΑΣ, *«τερματίζει τον ένοπλο αγώνα σας. Τώρα ήλθε η ώρα να καταθέσετε με τιμή τα δοξασμένα όπλα σας. Ομως το έργο σας δεν ολοκληρώθηκε. Ο δεύτερος μεγάλος σκοπός του αγώνα μας, η κατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας και η δημιουργία των προϋποθέσεων εκείνων που θα εξασφαλίσουν την ανεμπόδιση δημοκρατική εξέλιξη του τόπου, περιμένει την πραγματοποίησή του».*

Την ίδια μέρα εκδόθηκε και η σχετική Ημερήσια Διαταγή του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ.

Όπως αναφέρει ο Στ. Σαράφης, **ο Αρης Βελουχιώτης αρνήθηκε αρχικά να υπογράψει τη διαταγή.**

Τότε ο Σαράφης τού είπε ότι αν δεν την υπογράψει αυτός, δε θα την υπέγραφε και ο ίδιος, ζητώντας του να αποταθεί στο Κόμμα.

(...)

Τελικά, ο Βελουχιώτης συνυπέγραψε τη διαταγή.

Πηγές

- ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ - ΔΣΕ
- Ριζοσπάστης
- Δοκίμιο ιστορίας του ΚΚΕ